

Leg og læring i skandinavisk dagtilbudsforskning

– et tematiseret overblik over forskningsstudier 2006-15

1 Introduktion

I Norden går næsten alle børn i dagpleje eller vuggestue og børnehave, som vi opfatter som et pædagogisk tilbud med fokus på leg og læring. Men hvad siger forskningen om leg og læring? Hvorfor er legen så vigtig i forhold til læring, og hvorfor er læringen så vigtig i forhold til leg? Og hvordan spiller leg og læring sammen?

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har udarbejdet et overblik over skandinavisk forskningslitteratur om kendetegn ved tilgangen til leg og læring i nordiske dagtilbud. Litteraturlisten er udarbejdet for LEGO Fonden som et internt arbejdsnotat.

Litteraturlisten omfatter nyere kvalitetsvurderet forskning om leg og læring og udpeger væsentlige temaer i forskningen i leg og læring. Litteraturlisten skal spille ind i LEGO Fondens arbejde med at formidle viden og tilrettelægge indsatser i Danmark, Norden og internationalt.

Tematiseret litteraturoverblik

Det tematiserede litteraturoverblik indeholder både studier, der helt konkret handler om leg og læring, og studier om forhold, der spiller sammen med leg og læring, som fx de fysiske rammer, interaktionen mellem børn og voksne m.m. Studierne er opdelt i følgende tre temaer:

Tema 1: Leg er lærerig i sig selv og kan danne ramme om voksenstyret læring.

Tema 2: Leg og medbestemmelse lærer børn at deltage aktivt i børnefællesskaber.

Tema 3: Fleksible fysiske rammer inspirerer børn til leg og læring.

Tematiseringen danner også vidensgrundlaget for et af EVA (2017) udarbejdet arbejdsnotat for LEGO Fonden, som skitserer forskningens karakter, fokus og resultater, *Leg og læring i skandinavisk dagtilbudsforskning – en opsamling på viden i forskningsstudier 2006-15 (arbejdsnotat)*.

Sådan har vi gjort

EVA har taget afsæt i al kvalitetsvurderet skandinavisk forskning fra årene 2006-15 om leg og læring. Forskningen er tilgængelig i databasen Nordic Base of Early Childhood Education and Care (www.nb-ecec.dk). Forskningen i databasen er kvalitetsvurderet af skandinaviske forskere på feltet og er vurderet til at have en pålidelig kvalitet.

I databasen er der foretaget en søgning i kategorierne "leg" og "læreproces". Derefter er studierne relevans og væsentlighed blevet vurderet på baggrund af resuméerne (første screening) af hvert enkelt studie. Relevanskriterierne afspejler både gængse tematikker i den nordiske dagtilbudstradition og LEGO Fondens fokus på leg og læring.

De studier, som er vurderet som relevante på baggrund af fuldttekst (anden screening), er tematiseret ud fra studiets indhold og fokus.

Om databasen

EVA har i de seneste ti år fået kortlagt og kvalitetsvurderet al publiceret skandinavisk dagtilbudsforskning, så god dagtilbudsforskning fra årene 2006-15 i dag er tilgængelig.

Kortlægningen og vurderingen har over årene udviklet sig til at være et samarbejde mellem EVA og det norske Utdanningsdirektoratet og det svenske Skolverket, som er helt centrale aktører på dagtilbudsområdet i henholdsvis Norge og Sverige. Selve kortlægnings- og vurderingsopgaven varetages aktuelt af Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning på Aarhus Universitet, der sammen med de tre parter også bidrager økonomisk. Opgaven indebærer, at tilgængelige forskningspublikationer årligt vurderes ud fra internationalt anerkendte kriterier af et skandinavisk forskerpanel.

De studier, som vurderes til at være af god kvalitet, er tilgængelige i databasen Nordic Base of Early Childhood Education and Care (www.nb-ecec.dk). Databasen er en hjemmeside, som er gratis og tilgængelig for alle, der ønsker at få overblik over og indsigt i skandinavisk forskning af god kvalitet på dagtilbudsområdet.

2 Tematiseret litteraturliste

Indledning

Synodi, E. (2010)

"Play in the kindergarten: The case of Norway, Sweden, New Zealand and Japan".
International Journal of Early Years Education, 18 (3).

Tema 1: Leg er lærerig i sig selv og kan danne ramme om voksenstyret læring

Berge, A. (2012)

"Barnehagens læringskulturer – underveis mot vekslende læringshorisonter".
I: Vist, T., Alvestad, M. *Læringskulturer i barnehagen. Flerfaglige forskningsperspektiver*.
Cappelen Damm Akademisk.

Björklund, C. (2014)

"Powerful teaching in preschool – a study of goal-oriented activities for conceptual learning".
International Journal of Early Years Education, 22 (4).

Broström, S. (2015)

"Science in early childhood education".
Journal of Education and Human Development, 4 (2).

Bäckman, K. (2015)

Matematiskt gestaltande i förskolan.
Åbo Akademi.

Flottorp, V. (2010)

"Matematisk meningskaping i barns lek – En casestudie".
Nordisk Barnehageforskning, 3 (3).

Hammer, A., He, M. (2014)

"Preschool teachers' approaches to science: a comparison of a Chinese and a Norwegian kindergarten".
European Early Childhood Education Research Journal.

Johansson, E., Samuelsson, I.P. (2007)

"Att lära är nästan som att leka": lek och lärande i förskola och skola.
Stockholm: Liber.

Johansson, E., Samuelsson, I.P. (2006)

Lek och läroplan: Möten mellan barn och lärare i förskola och skola.

Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Karrebæk, M.S. (2011)

"It Farts: The situated management of social organization in a kindergarten peer group".

Journal of Pragmatics, 43.

Lange, T., Meaney, T. Riesbeck, Wernberg, A. (2014)

"Mathematical Teaching Moments: Between Instruction and Construction".

I: U. Kortenkamp et al. (red.). *Early mathematics learning. Selected Papers of POEM 2012 Conference.* Springer Science.

Larsson, J. (2013)

"Contextual and Conceptual Intersubjectivity and Opportunities for Emergent Science Knowledge About Sound".

International Journal of Early Childhood, 45 (1).

Rosenqvist, M.M. (2006)

Lek och skolämnen i en ny lärarroll: Temaarbete med 3-9-åringar: En aktionsforskningsstudie.

Stockholm: Norstedts akademiska förlag.

Svendsen, S. (2014)

"Improvisation – om pædagogens møde med barnet i æstetiske processer".

Tidsskrift for nordisk barnehageforskning, 8 (7).

Thulin, S. (2006).

Vad händer med lärandets objekt? En studie av hur lärare och barn i förskolan kommunicerar naturvetenskapliga fenomen.

Växjö: Växjö University Press.

Tema 2: Leg og medbestemmelse lærer børn at deltage aktivt i fællesskaber

Broström, S. (2015)

"Science in early childhood education".

Journal of Education and Human Development, 4 (2).

Gjems, L. (2011)

"Hverdagssamtalene – barnehagens glemte læringsarena?".

I: Gjems, L., Løkken, G. (red.). *Barns læring om språk og gjennom språk. Samtaler i barnehagen.* Oslo: Cappelen Damm.

Greve, A., Løndal, K. 2012

"Læring for lek i barnehage og skolefritidsordning".

Nordisk Barnehageforskning, 5 (19), 1-14.

Grindheim, L.T. (2014)

Kvardagslivet til barneborgarer. Ein studie av barna si deltaking i tre norske barnehager.

Doktorafhandling for graden philosophiae doctor. Trondheim: Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.

Grindheim, L.T. (2011)

"Barnefellesskap som demokratisk dannelsesarena. Kva kan gje høve til medverknad i lek i barnehagen?"

Nordisk Barnehageforskning, 4 (2), 91-102.

Johansson, E., Samuelsson, I.P. (2006)

Lek och läroplan: Möten mellan barn och lärare i förskola och skola.

Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Karrebæk, M.S. (2011)

"It Farts: The situated management of social organization in a kindergarten peer group"

Journal of Pragmatics, 43, 2911-2931.

Svinth, L. (2012)

"Children's collaborative encounters in pre-school"

Early Child Development and Care, 2012, 1-16.

Svinth, L. (2013)

"Det pædagogiske samspils bevægende kraft: Affektivitet og læringsmiljøer i daginstitutioner"

Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift, 50 (3), 35-50.

Winther-Lindqvist, D.A. (2006)

Skal vi lege? Leg, identitet og fællesskaber i børnehaven.

København: Frydenlund.

Tema 3: Fleksible fysiske rammer inspirerer børn til leg og læring

Bergström, S.E. (2013)

Rum, barn och pedagoger: Om möjligheter och begränsningar i förskolans fysiska miljö.

Ph.d.-afhandling. Umeå universitet, Umeå.

Bjørgen, K. (2012)

"Fysisk lek i barnehagens uterom. 5åringers erfaring med kroppslig fysisk lek i barnehagens uterom"

Nordisk Barnehageforskning, 5 (2).

Bäckman, K. (2015)

Matematiskt gestaltande i förskolan.

Åbo Akademi.

Hagen, T.L. (2015)

"Hvilken innvirkning har barnehagens fysiske utemiljø på barns lek og de ansattes pedagogiske praksis i uterommet"

Nordisk Barnehageforskning, 10 (5).

Nordtømme, S. (2012)

"Place, space and materiality for pedagogy in a kindergarten".

Education Inquiry, 3 (3), 317-333.

Sandseter, E.B.H. (2010)

"It tickles in my tummy': Understanding children's risk-taking in play through Reversal Theory".

Journal of Early Childhood Research, 8 (1).

Sandseter, E.B.H. (2012)

"Restrictive Safety or Unsafe Freedom? Norwegian ECEC Practitioners' Perceptions and Practices Concerning Children's Risky Play".

Child Care in Practice, 18 (1).

Änggård, E. (2009)

"Skogen som lekplats – Naturens material och miljöer som resurser i lek".

Nordic studies in education, 29 (2).

Leg og læring i skandinavisk dagtilbudsforskning

© 2017 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

Foto: Stilleben

Illustrationer: BGRAPHIC

ISBN (www) 978-87-7182-079-9

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk